

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisori neîncercate nu se pri-
mesco. Manuscrisuri se re-
trimis!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Eduard Mosse, Haasenstein & Vogler
(Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois
Berni, M. Dukes, A. Oppelt, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Aulon Mezei, Eckstein-Bernai;
în Frankfurt: G. L. Dausbe; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmoniu pe o colină 6 cr.
și 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL II.

„Gazeta” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etagiul I., pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 279.

Brașov, Luni, Marți 20 Decembrie

1888.

Cătră onorații cetitori!

„Gazeta Transilvaniei” intră în anulul al 52-lea al existenței sale.

Nenumăratele dovezi de simpatie și de încredere ce le-a primit acest organ de publicitate din partea Românilor de pretutindeni cu ocaziunea aniversării a cincidecea a existenței sale sunt cea mai viuă și mai puternică mărturie pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimat pe încrederea publicului român și condus de iubirea de patrie și de datoria ce o are cătră sfânta cauză a românismului, organul nostru n'a pregetat de a aduce, mai ales în cei de cece ani din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totuși multu cerințelor timpului și trebuințelor cetitorilor săi.

Astfel de la 1 Ianuarie 1881 „Gazeta Transilvaniei” a început să apară de trei ori pe săptămână totuși cu prețul de până atunci, er de la 1 Aprilie 1884 apare în fiecare zi, erăși cu același preț, căci cei 2 fl. adăugați acoperu numai cheltuielile înmulțite cu portul postal.

De atunci încôce am făcutu totuși ce ne-a statu în putință spre a aduce îmbunătățiri atât în redactarea țiarului cât și în întocmirea sa esteriôră, pentru care scopu am isbutit ca țiarul să-și aibă tipografia proprie.

Nu-i vorba, multe se ceru astăzi de la un țiar, mai ales când elu este chemat să servi cauzei unui popor atât de multu prigunit de sorte. Prin urmare nu putem dice că am ajuns la capetulu îmbunătățirilor.

Din contră, astăzi când, ca niciodată până acuma, pozițiunea țiaristicea noastră s'a agravat; când atâtea lovituri sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnări la închisore și amende în bani o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față toate nelegiuirile, prigonitorile și asupririle și de a lupta pentru recăștigarea drepturilor poporului român: se cere de la noi să ne încordăm puterile cu îndoită energie și să continuăm lupta cu curagiu neînfrânt, introducându noue reforme, pentru ca „Gazeta Transilvaniei” nu numai să corăspundă mai multu chemării sale, ci să se tacă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă să potă pătrunde până și în coliba țeranului.

Conduși de aceste vederi, voim să facem și cu începerea anului viitoru mai multe esențiale ameliorări în țiarul nostru.

Pe lângă programul, ce l'am observat până adă la redactarea foii, suntemu decisi a cultiva mai multu și unele terene, căroră până acuma potă ne le-am pututu da atențiunea cuvenită.

Spre scopulu acesta am avutu fericirea a concentra împrejurulu nostru unu număr însemnat de bărbați cu cunoștințe speciale, cari voru colabora regulat la foia noastră, așa ca materialulu celu va conține să fiă câtu mai variat, instructiv și acomodat trebuințelor poporului, nu numai pe tărâmul politicu, literar și social, ci ținându deopotrivă sémă și de interesele sale din punctu de vedere alu economiei, educațiunei și higienei, alu afacerilor sale cu autoritățile cu cari vine mai desu în atingere și alu treburilor sale financiare și comerciale.

Afară de aceea căștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unu țiar cotidianu nu este în stare a pătrunde în toate păturile sociale — parte mare din cauza prețului lui — și astfelu sciind că să sémte trebuința de a i se face cu putință ori și cărui Român, care scie ceti, ca să fiă informatu despre interesele și trebuințele lui, ne-amu decisu ca de la anul nou 1889 înainte să mărimu în modu destulu de însemnatu prin adausuri numerele noastre cu data de Duminecă și să le întocmim și să le redactăm astfelu, ca să intereseze pe ori și ce cetitotu și să se potă abona și separatu.

Deschidemu dér abonamentu la „Gazeta Transilvaniei”, care deși mai bogat în materialu va costa ca și până acuma 12 fl. v. a. pe anu și în deosebii pentru aceia, căroră impregiurările nu le ertă de a abona întregu țiarulu, deschidemu abonamentu separatu la numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei”, cari voru costa pe anu numai 2 fl. v. a.

Rugăm pe abonații noștri de până acuma, ca să stăruiască pe câtu le va sta în putință în cerculu domniilor lor pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei” precum și pentru răspândirea în popor a numerelor cu data Duminecă, ce se potă abona și separatu.

Redacțiunea.

Prețulu abonamentului la „Gazeta Transilvaniei”.

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.; pe șase luni 6 fl.; pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci; pe șase luni 20 franci; pe un an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei”.

Pentru Austro-Ungaria:

pe an 2 fl., pe șase luni 1 fl., pe trei luni 50 cr. v. a.

Pentru România și străinătate:

pe an 8 franci pe șase luni 4 franci pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se facu mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 19 Decembrie v.

Diarele unguresci au început să publice articuli retrospectivi asupra anului 1888.

Guvernamentalulu „Kolozsvar” din Cluș se încercă a face istoricul întregu alu anului și fiindu că cei de la acesta foia subvenționată au avut chemarea de a impinge și ei cu forța lor de reptile la carulu prevedinței Tiszaiete, au fostu așa de precauți a-și dedica unu capitolu deosebitu în istoria anului 1888, vorbindu despre nisuințele lor.

După propriile sale date obiectulu nisuințelor reptilei din Cluș s'a concentrat în anul 1888 mai întâiu de toate asupra cestiunei țiganilor.

Se nțelege, după ce toate în această țără au fostu regulate în urma legii de uniune așa de bine și mulțamitoru, încatu n'a mai ră-

masu de resolutu nici o altă cestiune mai ardetore, trebuia să vină la rând și cestiunea țiganilor?

Omenii guvernului au găsit, că țiganii se „valachiséză” în mare măsură și de aceea a creditu „Kolozsvar” a pleda pentru resolvarea cestiunii țiganilor din punctu de vedere național maghiar.

Și pentru ca istoria anului 1888 să nu rămână cumva necompletă cei de la „Kolozsvar” se grăbesc a constata, că inspectorulu de școle unguresc din Brașov i-a sprijinit în aceste ale lor nisuințe pentru regularea cestiunii țiganilor cu mai mulți articuli lungi.

Toate mergu la noi așa de bine și netedu încatu unu inspectoru de școle regescu ungurescu are timp și răgaz de a se ocupa cu deamăruntulu de cestiunea cum să se potă împiedeca valahisarea țiganilor.

Ocupându-se așa de multu de țiganii, foia bugetară din Cluș a contractat rēulu obicei de a privi totu ce după a ei părere nu se potă rezolva în sensu culturalegyletist, ca stându pe același nivelu cu cestiunea țiganilor.

În continuarea nisuințelor sale din anul Domnului 1888 „Kolozsvar” a găsit, că preoții „valahi” sunt neculți și superstițioși. Mărturisesc însuși, că a scris unu șir de articuli asupra preoților români, cari au deșteptat unu viuă indignare în sinul acestora.

Ce scopu a avutu această campanie în contra preoțimeii „valahie”, pe care a insultat și calumniat într'unu modu ne mai pomenit, „Kolozsvar” nu o spune. Dice numai că ar fi dovedit, că există preoți în anumite sate, cari cetesc

la bolnavi și scotu dracii din ei.

Cine a mai auditu ca preoții să nu cetescă la bolnavi și încatu pentru isgonirea necuratului dintrînșii se vede, că cei ce au încercat vre-odată acesta nu se pricepu destulu de bine să-și întrebunțeze arta, căci la din contră le-ar fi succesu până acuma a scote dracii și din cei, cari îi insultă și-i batjocurescu mai rău ca pe țiganii.

Dér a mai pledat „Kolozsvar” în 1888 nu numai pentru naționalisarea țiganilor. A pledat, în numele liberalismului și din punctu de vedere naționalu pentru Jidovi, declarându-i ca cel mai prețiosu materialu plămădirea aluatului culturalegyletist, și ca cei mai fideli propagatori ai maghiarismului modernu.

În această cestiune s'a luat în pēr „Kolozsvar” cu foile opoziționale maghiare, cari nu se bu-

curau nici decum, că prevedința Tiszaistă vrea să altoiască vechia tulpină de nemeși ungurești cu Jidovi boierii.

A mai scris „Kolozsvár“ un șir de articuli, vrându a dovedi, că toate necasurile Ungurilor din Ardeală isvoresc din nepriceperea loră.

Aici ar fi nimerit cei dela foia bugetară cuiul drept în cap, decă n'ar fi avut nefericirea de a figura ei înșiși în fruntea celor nepricepuți.

Mai departe s'a nisuit „Kolozsvár“, după proprie sale date, ca posesorilor de regalia unguri din Ardeală să li-se dea în cestiunea răscumpărării un „Extrawurst“, ca să potă adecă frustra visteria statului pentru întărirea pungei loră proprie.

Acesta este cel mai mare merit, la care se pote provoca „Kolozsvár“ față cu Kulturgyletistii săi, căci cei noue articuli, ce i-a scris în contra bisericii greco-orientale și cu cari și-a încununat nisuintele „patriotice“ din anul 1888, de sigură că n'au avut decât numai o valoare academică pentru aderenții săi.

Etă aici în scurte trăsuri icona activității reptilei din Clușiu.

Invățătura și-o va trage din ea fiecare cetitor înțelegător și binesămător!

DIN AFARĂ

Pressa clericală din Belgia combate cu violență proiectul de căsătorie între princessa Clementina, fiica Regelui Belgiei, și între prințul de coronă al Italiei, legitimându-i opozițiunea cu aceea, că prințul are o constituțiune bolnăvicioasă. În realitate însă, opozițiunea pressei clericale își are temeiul în relațiunile incoredate dintre Vatican și Quirinală.

După cum comunică ultimele raporte sosite în Londra din Zanzibar, la Bagamoyo au fost lupte noue. Corăbiile germane de răboiu au debarcat ărași soldați, cari au ucis un număr de indigeni.

Comitetul bulangistă a hotărât să publice un protest în contrasgomoteloră despre neunire în comitet și a numit unanim pentru apropiata alegere de deputat în Paris.

Foile rusești continuă a se ocupa cu amenințarea foilor oficiose germane, că vor publica tractate dintre Austro-Ungaria și Rusia. Mai toate foile rusești

doresc această publicare. „Sviet“ dice, că societatea rusă așteptă cu nerăbdare publicarea tractatelor, chiar de s'ar da la ivelă greșeli de-ale diplomației ruse. Decă în viitor vor înțelege, atât Rusia cât și Austria, că numai o înțelegere directă, fără nicio mijlocire a sammasarilor din Berlin, pote duce la bine, atunci nu rămâne nimic mai bun de dorit. Căci decă Austria a făcut pretențiun pre mari, acesta s'a întâmplat numai fiind-că Austria speră să aibă sprijinul guvernului din Berlin. „Grașdanin“ dice, că oficiosele germane ar trebui să fiă mai prevădătoare cu amenințările lor; ele ar pute obține rezultate cu totul contrare decum ar pute spera în urma publicării tractatului austro-rus. Decă s'au dat Austriei Bosnia și Erțegovina ca să-le administreze acesta s'a făcut sub anumite condițiuni. Aducându pe tapetă această cestiune, oficiosele germane ar pute ajunge la un sfârșit forte neplăcut pentru Austro-Ungaria. „Moskovskija Vjedomosti“ dice, că prințul Bismarck vră să sparie pe Rusia cu o amenințare, der Rusia nu se sparie, ci cere ca Bismarck să se ducă în îndeplinire amenințarea. Să publice convențiunea între Rusia și Austria, acesta nu e cea dintăiu și cea din urmă încălcarea dreptului. Rusia scie dinainte, că în această convențiune nu e nici un rând, care ar da Austriei dreptul să facă acea „politică de agitațiune“ în Bulgaria, care s'a dovedit ca continuă amenințare a păcii europene și care în Berlin e aprobată și sprijinită, deși numai oficios.

SCRILE PILEI.

„Ellenzek“ scrie: „In urma hotărârii tribunalului din Arad, în 28 l. c. doi medici din Caransebeș au avut să vizeze pe generalul Doda în prezența avocatului-apărător Carol Eötvös; despre rezultatul acestei vizitări trebuie să raporteze pentru ca să se scie, decă starea sănătății lui este ore așa, încât ar fi împreunată cu pericolul citarea și prezentarea lui la o nouă pertractare, seu dora este de lipsă ca să fiă escortat la aceea cu forță armată? Este adevărat, că Doda, când pentru prima oră fi citat la Arad, a avut un atac de apoplexie în grad mai mic; der și aceea este adevărat, că de atunci ărași s'a însănoșat, ba a reluat și presiunile comunității de a vere, de care abdisese, și agendele sale și-le implinesce.“

Și ce te privește, jupâne din Clușiu?

Sub titlul „Dascălă valachă la răsărit“ oțim tot în „Ellenzek“ dela 28 De-

cemvre: „Agitatorul învățător valah Ștefan Albu, pe care judecătoria de presă din Budapesta l'a condamnat la 3 luni închisore de stat, alaltăer a plecat cu trenul spre Vaș, unde va petrece cele 3 luni. Pe agitatorul călător la temniță credinciosii lui valahi îl petrecură la gară cu mari demonstrațiuni. In fruntea procesiunii mergea musica, după ea urma condamnatul, între amicii săi, la fine venea plebea valahă. Intre inteligenți casul acesta a produs mare scandalisare; probabil însă, că această scandalisare va dispăre, deorece abună-sămă demonstranții vor fi trași la răspundere și se pedepsă.“

Intre carl'inteligenți a produs scandalisare, jupâne din Clușiu? Nu cumva între cei maghiari și ț-e rușine s'o spui? Cătu pentru pedepsire, se vede că jupănului kossuthistă îi sângeră gura după „Valah.“

Foile ungurești sunt informate din Blașiu, că bôla egiptenă de ochi ar fi luat dimensiuni atât de mari între studenții dela gimnaziul superior, precum și între școlarii dela celelalte institute de învățământ de acolo, încât a patra parte din tinerime ar fi deja infectată de această bôla. Se scrie totodată, că o comisiă s'a trimis ca să cerceteze starea bôlei și se crede, că în urma acesta școlile vor fi închise pe timp nedeterminat.

Distinsul și eruditul literat B. P. Hăjdău a lăsat suplinitor la catedra de filologie comparativă dela Universitatea din Bucuresci pe d-lă Ioană Bianu, tineră din Transilvania, profesoră la liceul sf. Sava, membru corespondent al „Academiei Române“ și bibliotecar al acestei erudite corporațiuni române.

Kulturgyletulă din țera ungurească și-a ținut adunarea generală sub președința viceprimarului din Pesta, Karl Gerloczy (mai înainte se numea Gamperl.) Au fost de față vicespanul Pestei, un deputat, un profesor și 2 inspectori școlari. Președintele dize, că reuniunea s'a alăturat dela început la mișcarea culturală maghiară-națională (adecă de maghiarisare), der societatea ungurească e apatică; speră viceprimarul „neaoș“ maghiar, că va fi mai bine în viitor. Bugetul pe anul viitor cuprinde 6842 fl. cheltuel și 7013 venituri. S'au votat subvențiuni: asilurilor de copii în Vișegrad și în Sziget St. Marton câte 1000 fl., pentru înființarea unui asil de copii în Haraszy 800 fl., pentru înființarea școlei de fete în 500 fl. Localitatea Lore de pe insula Csepel e singura

comună gr. cat. care cere școlă maghiară. Pentru înființarea unui asil de copii în Rakosfalva s'au votat 300 fl. Comitetul administrativ al comitatului Pesta a adresat reuniunii o scrisore de mulțămă pentru activitatea ei în interesul maghiarisărei.

Cu acestea s'a isprăvit a seșea petrecaniă kulturgyletistă, ale cărei rezultate sunt căți per are spanul în barbă.

Dela 10 Decemvre numărul bolnavilor de vrsat s'a sporit cu unul în Pianul român; dintre 6 bolnavi au murit de atunci 2. In Frna dintre 4 bolnavi de vrsat au murit 1; In Vlădeni s'au bolnavit de vrsat 15 copii, dintre cari 1 a murit, 6 s'au însănoșat, 8 au rămas în tratare medicală.

Din raportele adresate până la 14 Decemvre ministrului unguresc de agricultură aflăm, că în Ardeală vremea a pricinuit mari stricăciuni sēmănturiloră așa că în genere sunt slabe, ăr în parte nici n'au răsărit. Șorecii încă pricinuesc pretutindine stricăciuni. In Bistrița-Năsăud, Brașov, Mureș-Turda, Târnava-mare, Solnoc-Dobeca și Odordeu a căzut în timpul din urmă puțină zăpadă, care ocrotesc încă sēmănturile. In Hunedora vânturile reci au stricat sēmănturiloră, în Cojocna se nimicesc în măsură însemnată din pricina frigului mare și sec.

Corul vocală română din Biserica-albă arangiază în presă de Sân-Văsiu 31/XII a. c. (12/I 1889 c. n.) o producțiă în sala numită „Burg“ cu următorul program: „Pumia princessa de Canibalia“ seu „Amor și fotografia“, Operetă în 2 acte de Gené, trad. de C. Strimleiu. Acestei bucăți urmă 3 Tablouri vii și anume: a) Intălnirea Mariei Stuart cu D. Riccio, după desemnul lui David Neal; b) „Undine și Huldbrand în codru“ al 3-lea tablou din legendele „Undine“; c) „Fata morgană“ după desemnul lui S. H. Mosenthal. Urmă apoi danț. Invitărele se vor distribui la timpul său. — Biserica-albă, în Decemvre 1888. Corul vocală română: Ionă M. Roșiu, președ.

Numărul școlilor medii în Ungaria.

Amă reproduș în zilele trecute partea primă a raportului ministrului unguresc de culte și instrucțiune, privitor la clasificarea școlilor medii după limbă. Acum reproducem următoarele date din partea a doua a memoratului raport, în ceea ce privește numărul școlilor medii.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Morțea 'n drum.

(Snová.)

Pe o cărărușă singuratică, ce șerpuia în tocmai ca un șerpe prin erva grasă a unei mici coline acoperită de frunzi și tufe frumoșe, acuză resfățându-se la rașele sôrelui din luna lui cup-tor, acuză ărași perđându-se din vederea ochilor pe unde erva era mai mare, melancolic și adencit în gândurile sale cuvioșe înainta un călugăr smerit.

Și se vede, că era tare adencit în gândurile sale călugărul, căci nu se uita nici în drepta, nici în stânga, ci mergea oblu în calea nasului, ca omul perdut într'un vis plăcut. Și cum era, cum aș dice, orbit de acest vis, nici nu băga de sēmă, că din partea protivnică față în față cu el veneau trei feciorași ca trei păuni, purtând la șold plosca mângăietăre și în spate dragulița de flintă, tovarășa puilor de codru.

El mergea, ei veniau. La un loc s'au întălnit. Iși dau „bună ziua“ și trec.

„Morțea-i în drum“, le dize călugărul în trecăt.

Atăta și mai mult nu, par-că nu-

mai ar fi scăpat vorba. Apoi proptinduși barba în pept, ărași s'a adencit în visul său de mai înainte, par-că moțoa lin și a lene pe calea ce avea să facă.

Călugărul s'a dus, feciorii au rămas cu junghiul cōlea în inimă, că adecă cum s'ar tălci vorbele călugărului. Unul dizea, că așa, celălaltă ba că așa și erau gata să se ia la pâruală. Atunci al treilea, se vede cel mai cu minte, le dize să mērgă și să vedă. La asta apoi s'au învoit câteș trei și înșirându-se ca găsele, în frunte cu cel mai cu minte, pășiau cătănesce unul după altul pe cărarea cea îngustă.

Sôrele era ferbinte de puteai frige slămina la el, arșita moleșitoare, der feciorii mergeau voinicesce. Cărărușă la un loc avea o cotitură. Tot aropul în partea de cătră sôre-răsă era o ruptură prospătă de del. Feciorii asudară, der treceau spornic pe cărărușă în sus, căci o lecă era țepișă cărarea.

Când cărnescă la cotitură... ține-te băiete. Așa mi-i răsbesce o lumină din cōsta cu ruptura, de era să le fure vederea ochilor. Vr'o cinc minute nici nu și-au deschis ochii, ca nu cumva, Dōmne feresce, să orbescă. Mai târ-

đior unu își deschide un ochiu, — numai unu, că decă ar fi să se deoche de acesta, cu celălaltă să vedă calea înderăt.

Cu băgarea de sēmă încunjură omul primejdia. Se îndemnară și ceilalți. Deschiseră și ei întăiu un ochiu, apoi îi deschiseră pe amândoi. Și când îi deschiseră bine și se uită la pricina luminei cea prea orbitore, nu puteau să grăiască o vorbă de priminiț ce erau.

Și cum nu?!... Călugărul le vorbesce de morțea, ce i așteptă în drum, și uite — norocul îi pasce de nici nu se pote mai altfel. Pe cōstă adecă, la arșita sôrelui din luna lui cup-tor, se resfăța o comoră de galbină tot unu ca unu, scilpicioș și neteđ de par-că simțai cum te gădilesc și cum îți fură inima din sinu. Apoi mult, Dōmne, mult, de să-ți umpli șerparul și căciula și opincile.

Și se bucură feciorii mei de n'am ce vă spun. O comoră ce te face mai bogătan, decât bogătania a dece sate laolaltă — așa ca din senin! Cine nu s'ar bucura, mai ales în zilele nōstre, când banul ocărmuesce întreaga lume?

Stăpăniț de această bucură, încă până a se stēmpera cătu de puțin, feciorii se pun la sfat și se stătuesc,

ce au să facă mai nainte de tōte. Unu dize una, altul dize alta și nu da Dōmne să se înțelgă. Trébă românescă — trébă fără ispravă. Fiesce-care cu chibzuelile lui și decă ar fi o sută, într'o sută de latură ar trage. Și-apoi românii erau și feciorii.

Atunci cel mai cuminte ridică flinta în sus. Ceilalți îl ascultă, ăr el glăsuesce, că de vreme ce timpul e la amēđ și tōtă trébă bună omul o face după ce și-a potolit fōmea, unu are să mērgă la oraș să cumpere de-ale mănării, ăr ceilalți doi au să păzescă comora. Ceți place n'astepta să țese dicită de douăori, și feciorilor le plăcea să mance bine, și să bea bine ca nesce boier. Nu diseră deră nici cărcu, ci unu luând un galben o șterse cătră oraș, ără ceilalți doi să lungiră lângă galbenăși rămași uitându-se la ei cu nesce ochi bulbucați ca măța la oia cu smântănă.

Ei, der banu-i ochiul dracului și cine se uită îndelung la el, pere de farmecul lui. Mult omeni au murit de dragul banului. Căci de dracul nu dōrme: de lă cauți, iute dai de el. Apoi se dize, că comorile ascunse le stăpănesce necuratul și le arată ome-

În Ungaria se vine o scôlă mediă totu la 77,000 locuitori, pe când în Austria numai la 88,000 locuitori se vine o asemenea scôlă. De faptu însă în Austria totuși sunt mai dese aceste scôle, deoarece acolo se vine o scôlă totu la 1200 km., în timpu ce în Ungaria se vine o scôlă numai la 1600 km. Mai fi-oare orașu din Ungaria, cu 20,000 ori mai mulți locuitori, are séu o scôlă mediă séu civilă. Ungaria are 8 orașe cu peste 35,000 locuitori, avându fi-oare orașu scôlă mediă; 10 orașe cu câte 25—35,000 locuitori, care au 9 scôle medie; 17 orașe cu câte 20—25,000 locuitori, dintre acestea 15 au scôle medii, ér 2 numai scôle civile; 19 orașe cu câte 15—20,000 locuitori, dintre acestea 14 au scôle medii, 2 au numai scôle civile, ér 3 n'au nici scôle medii, nici civile.

Dintre 40 comune cu câte 10—15 mii locuitori n'au nici scôle medii, nici civile 12, și dintre 164 comune cu câte 5—10,000 locuitori sunt lipsite de asemenea scôle 117.

De aici se vede, că Ungaria sufere încă marî lipse de asemenea scôle. Sunt și orașe de acelea, unde se află câte 2—3 gimnasii, dér scôlele reale, ba chiar și cele civile lipsesc cu totul în unele orașe, cum este Eperjesul, Besztercebanya, Sigetul-Marmației, Papa, Rose-nau, Șemnița, Szathmar-Nemeti, Mișcolțu, Clușiu, Tergul-Mureșului.

Gimnasii, scôle reale și scôle civile sunt numai în Cașovia, Oradea mare, Brașov, Seghedin, Timișora, Arad și Budapesta; în 11 locuri sunt gimnasii și scôle reale, în 19 locuri gimnasii și scôle civile, în 83 locuri numai gimnasii, în 5 numai reale, în 40 numai scôle civile.

Cu totul Ungaria are 151 gimnasii cu 1053 clase și 28 scôle reale cu 224 clase.

Intémplări diferite.

O servitoare modelu a reposat și-lele acestea în Cohalm, avându etatea de 53 ani. A intrat în serviciu când a fost de 32 de ani, și până la morțe, adecă 21 de ani a servit totu numai la același stăpân. În totu timpul acesta de 21 de ani n'a spartu decât de două-ori vase și odată o ferăstră. Din simbria ce-o avea, aduna creștari peste creștari și-i punea la bancă, unde își adunase 200 fl. La morțe ea testă acéstă sumă stăpânului séu, care în semn de recunoștință a luat hotărîrea de a ridica la mormântu credinciosei servitorei un monumentu cu inscripțiunea „Celei mai bune servitore.”

Morțe subită. „Birul domnescu” al proprietarului Ljubovic din Apahida, om de altmîntrelea bine făcutu,

puternic și forțe sdravên, în prima di de crăciun ungurescu, pe când tocmai își da raportulu înaintea dirigeturului, deodată cădu jos și muri momentan. Casulu a produs mare senzațiune în comună și poporul caută a și-lu explica în felu de felu de chipuri.

Postă jăfuită. Între comunele Zomba și Szegszard, în Ungaria, posta fû jăfuită de tâlhari în presera Crăciunului ungurescu; vizitiulu a fost omorît, ér dintre cele aflate, hoții au furat 471 fl. 76 cr. precum și scrisorile cu bani; de celelalte pachete însă nu s'au atinsu. Făptuitorii sunt urmăriți.

Din camerele române.

D-lu senatoru Fleva dice, că în răspuns trebuie să se spună ceva în privința purtării guvernului junimist, care n'a voit să disolve imediatu camerele trecute. Pretextulu invocatu, cum că țera ar fi fost într'o stare de agitațiune și de aceea nu s'au făcutu imediatu alegerile pentru parlamentu, este cu desăvârșire neintemeiat. Dovadă sunt alegerile comunale, cari s'au făcutu după venirea guvernului junimist și care s'au petrecut în totu liniștea. Cu privire la cestiunea țerănescă, d. Fleva, crede că decât guvernulu ar fi disolvat imediatu Camerele, țeranii nu s'ar fi revoltat. Secestrarea liniei Lemberg-Cernăuți, care s'a făcutu în ajunulu alegerilor, a fost erăși o reclamă electorală. Vorbindu despre convențiunea telegrafică cu societatea austriacă de navigațiune pe Dunăre, d. Fleva afirmă, că convențiunea este în contra constituțiunei și este o jignire a suveranității teritoriale.

Ni-se spune, că se vor vinde moșii d'ale statului în loturi mici la țeran. Dér se pôte întempla, după cum s'a început a se urma, ca până când se se vând moșii la țeran, se nu mai fie moșii de vândut cu grămada în corp întreg.

Credeți, că cu venirea d-vostră la putere inaugurați o eră nouă prin faptul, că presintați vr'o câte-va proiecte de legi? Dér era nouă este deja inaugurată încă de când s'a proclamat independința țerei. D-lu Fleva termină dicându, că n'a perit liberalismulu. În țera există un puternic curentu democratic.

D-lu generalu Florescu, președintele senatului, recunoșce împreună cu d. Gr. Sturdza, că baza politicei nostre este trebue să fiă neutralitatea, dér observă că imputările și bănuelile aruncate guvernului actualu sunt nedrepte; ele p-tu fi aruncate guvernului colectivist. D. Sturdza a mersu însă prea departe cu manifestarea inclinării sale spre Rusia. Urmându după cum a dîșit densusu, s'ar jigni tocmai principiulu dorit de toți, principiulu neutralității.

Discursulu D-lui Fleva l'a surprinsu pe oratoru; când audea acușatiunea ce d. Fleva adresa băncii ministeriale, erau momente, că credea că pe banca ministerială se găsește încă totu d. I. Brătianu. Asigură că guvernulu conservatoru nu va urma pe calea preținșilor liberali.

Constată apoi, că alegerile au fost libere, mai libere de câtu ori când altădată și afirmă, că guvernulu este omogen; nu este nici un membru, care se fie conservatoru. Nuanțe sunt, dér acestea sunt pretutindinea; nicăiri nu există o identitate absolută de vederi.

Cu privire la biourile telegrafice de pe malul Dunărei, d. Florescu dice, că ele sunt înființate de guvernulu d-lui I. Brătianu.

D. prim-ministru T. Rosetti: Se impuță guvernului din Martie, că n'a disolvat camerele trecute imediatu. N'a pututu s'o facă acéstă, din cauză că în țera era mare turburare; era o agitațiune, care decât s'ar fi făcutu alegeri generale, n'ar fi lăsat să se pronunțe țera în liniște, când este vorba de represintanții săi.

Rescôla țeranilor n'a urmat decâtu din réua administrațiune și d-lu Fleva n'are de ce să impute guvernului pentru-că a căutat să curețe administrațiunea de elementele rele. Schimbarea era o necesitate a unei noue direcțiuni.

Ni-ați dîșit, că suntem un guvern de hatăruri; ați vorbitu d-le Fleva de o moșă vândută d-lui Lahovary în locu să se dea țeranilor. Lucrul nu este esact. Moșia a fost pusă în vândere de guvernulu d-lui I. Brătianu și la licitați d. Lahovary, dându prețulu celu mai bun, a obținut. Guvernulu n'a făcut decât să întărească vânderea, și apoi d-lu Lahovary p'atunci nu era în guvernulu d-lui T. Rosetti.

Cu privire la linia Lemberg-Iași, d. prim-ministru dice, că guvernulu a făcut acéstă atunci când a pututu; cestiunea era complicată, trebuia studiată, ér insinuațiunea cum, că s'ar fi făcutu vr'o altă concesione la schimb vr'unei puteri străine, nu este în locu, căci a avé o asemenea presupunere ar fi a lovi în demnitatea țerei. Nu se pôte atribui unui guvern asemenea lucruri.

S'a făcutu mare agomotu împrejurulu cestiunei înființării de biouru telegrafice pe pontonele companiei austriace de navigațiune. Cestiunea este forțe simplă. Nu s'a înștrănatu nici un drept al țerei, căci nu se pôte da nici o deșe decâtu pentru intermediulu oficiilor telegrafice române. Înființarea acestor biouru prin înlesnirea călătorilor, căci decât are cineva, care călătorește cu vaporulu pe Dunăre, să telegrafizeze ceva de mare urgență, nu mai are nevoie să alerge în orașu, ci telegrafiază de pe ponton, pornind d'aici o linie telegrafică până la stațiunea cea mai apropiată telegrafică a statului.

D. prim-ministru sfârșese prin a dice, că densusu nu este contra adevărului liberalismu, dér este contra falsulu liberalismu, contra vorbelor gôle, în dosulu cărora nu se găsește nimic. A trecut timpul fraselor, acum începe timpul muncii serioșe.

În cameră, mai multe cereri de pământu se trimet la secțiunea petițiilor. Diferitele cereri de indigenate se trimit la comisiunea cu acestu nume.

D-lu deputatu Negulic cere ca să

li se dea voia tinerilor cari au absolvat scôla dela Herăstrău, ca să cumpere pământuri în loturi mici. Se trimite la secțiuni.

D-lu deputatu Pleșoianu întrebă, decât guvernulu are de gând să încheie o convențiune comercială cu Austro-Ungaria.

D-lu ministru de războiu, generalu Manu, depune un proiectu de lege pentru cumpărarea materialulu de războiu, necesaru armatei pe anul 1889.

Se depune pe biouru Camerei proiectulu de lege pentru vinderea bunurilor Statului în loturi mici și răscurpărarea embaticurilor (dijmelor). (Aplause). Se trimite în secțiuni.

D-nii ministri depun diferite proiecte de legi la biouru Camerei.

(Va urma.)

Mulțămita publică.

Pentru scôla gr. cat. ce s'a edificat în Alba-Iulia în decursulu anulu 1888 au mai incurș dela onorații Domni din Alba-Iulia: Roșca Iosif capitanu la magistratu 1 fl. Alexandrina Schöppel 2 fl. Iosif Mendel 2 fl. Löw Karol sen. 2 fl. 40 cr. Löw Karol jun. 2 fl. Iacobu Tulbureanu 1 fl. Schuster 50 cr. Löw Bernhard 2 fl. Albert Baruch 50 cr. Augustin Comestă învățatoru în Dumitra 2 fl. Carolu Limbianu cantor 1 fl. 50 cr. Iosif Panou 1 fl. Irimiă Oprîță din Partoș 3 fl. Suma 21 fl. 40 cr. v. a. Acéstă se aduce la cunoștința on. publicu cetitoru exprimându-le numișilor Domni cea mai căldurosă mulțămită în numele poporulu gr. c. din Maieru, precum și onor. Domni Dr. B. Nathan medicu, care pe lângă suma de 2 fl. subscrisă în colectă, a binevoit a mai procura pe speșele sale și tabelele parietal pentru scôla în limba română.

La suma de 73 fl publicată în „Gazeta Transilvaniei” Nr. 214 a. c. adăugându 21 fl. 40 cr. de mai sus = 94 fl. 40 cr. v. a. Din acéstia s'au spesat pentru hârtia, colecte, coverte și espedare 1 fl. 50 cr. ér la 92 fl. și 90 cr. răsmași, s'au mai adaus 6 fl. 10 cr. din banii bisericeii, cu cari s'au plătit, prin D-lu curatoru primaru, băncile ce s'au făcutu în scôla pentru băeți.

Alba-Iulia. 22 Decemvre 1888.

Ludovicu Lusa,
preș. sen. scol. în Maieru.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciulu biouru de coresp. din Pesta)

Belgrad, 30 Decemvre. Scupcina s'a deschis prin ucazu regal. Au fost aleși cu imensă majoritate: președinte Fausanovic, vicepreședinte Popovic, amândoi radicali. Resultatulu alegerii a mulțămitu pe toți. Pretutindinea e liniște și ordine.

Sofia, 30 Decemvre. Sobrania a votat bugetulu: veniturile sunt 63, cheltueile 76 milioane. Înainte de închidere Sobrania în înțelegere cu guvernulu a grațiat pe maiorulu Popov și a amestiat pe toți refugiații politici. Apoi a urmat închiderea sobraniei de către principe, care atâtu când a apărut câtu și când a părăsit adunarea a fost viu aclamat.

Rectificare. În numărulu trecut al fôiei nostre s'a făcutu o regretabilă erore, punându-se observația dela prima scire a țilei tocmai la finele rubricii scirilor.

Cursulu la bursa de Viena

din 29 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aur 4%	102.10
Renta de aur 5%	98.20
Imprumutul căilor ferate ungare	143.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	98.40
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	117.50
Bonuri rurale ungare	103.80
Bonuri cu clasa de sortare	108.80
Bonuri rurale Banat-Timiș	104.50
Bonuri cu cl. de sortare	104.—
Bonuri rurale transilvane	104.—
Bonuri croato-slavone	104.—
Acțiunile băncii de credit austriac	309.40
Galbeni împărătesci	5.72
Napoleon-d'or	9.54 1/2
Mărci 100 imp. germane	59.20
Londra 10 Livres sterlinge	190.30

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

nilor, ca să-i perđă. Așa dicu ômenii, — cu câtu dreptu, nu i-am trasu la socotela. Banulu nu pentru aceea e rotund și neted, ca să stea loculu, ci să alunec. Și banulu alunecă omulu după elu și-lu alungă și-lu gonesce până ajunge acolo, de unde nu se mai pôte întorce, și pere. Mulțau perit în gônă după bani.

Ci să ne întorcem la firul povestii. V'am spus, că unul s'a dus în orașu, ér ceilalți doi au rămas să păzescă comora. Și au păzit'o, câtu au păzit'o, dér necuratulu s'a deșteptat și se puse la pândă.

„Măi” — dice unul dintre feciori — „nu-i așa, că decât împărțesc un mălai în trei părți, pe unul se vine mai puțin, decât decât l'am împărțit numai în două? Tu ești fecioru sêracu, eu frate de cruce cu tine. Socoteala curată. Flinta noastră e bună și ea nu ne face de rușine. O ochire ca cióra și gata. Când ortaculu va fi în țintă, noi tragem, apoi împărțim galbenășii și lumea-i mare de doi ômeni.”

Precum vedem, setea de bani și dorulu de a trăi ușor face din omu tâlharu, și când e la hoit, ciórele se alungă una pe alta. Necuratulu și-a în-

tinsu lațulu și i-a prinsu cu ghiarele-i nevedute.

Dér necuratulu e cu multu mai hain, decâtu să se fi îndestulit cu acești doi, pe cari i avea. Pofta cresce mândându. Apoi și elu încă o fi avându două mâni. Cu una îi ținea pe ești doi lângă galbeni, cealaltă o întinse după alu treilea care mergea la orașu. Și iscusit, cum este, iute i-a găsit unde-i stringu mai tare opincile. Galbenășii, bată-i osanda, galbenășii!

Nu de geaba dice celu ce dice, că banulu e o armă ferecată, cu care câștigă îndată. Câștigă nu numai cinste și avere, déră și suflete de om. Un gând la comora găsită, altulu la starea ce acuși o se și-o facă, și sufletulu era dus.

„Frate de frate” — își dîșe feciorulu care se duse în orașu — „dér brânza-i pe bani. Noroculu se imbie elu de elu, de ce se nu-lu prind cu amândou mânil? Ce să umblu eu împărțind cu Tanda și cu Manda, când îi pot strecura singuru pe toți coala în lăduța mea? Orașulu e aci, farmacia (potica) la îndemână, otrava în ea, numai de dusu mai é. Ascunsă în mâncare, nici în sémă nu s'a lua, că doră nu-su ei nu știu ce, să scie tôte!”

Gându la gându. Din unul se născu altulu, din acele éra altele multe-multe până ajunse în orașu. Aci cumpără iute de ale mâncării, le amestecă bine-bine cu otravă și fuga înapoi, ca nu cumva cei doi să și perđă urma cu comora. Când ajunse în țintă ... două descărcături și ... rămasu bunu comora și stare! Nu mai avea lipsă de nimica, căci morțea îi lecu tôte poștele.

Déră dreptatea burții și a lăcomiei nici-odată nu a mers alături cu „Domne-ajută”, curând ori mai târziu ea se răsbună de sine, căci lăcomia perde omenia. Érá încâtu despre celelalte, vorba Romanului: vine sura la măsură.

Feciorii veseli, că au scăpat de junghiulu de ortacu, se dau la mâncare. Și mândăși mândă cu un nesaș, încât parcă simțiau, că asta li-a fi merindea pe calea vecinicii. Mâncau o bucată, trăgeau de două ori din ploscă și érá mândă și érá trăgeau.

Pe când s'a ciuntat mâncarea, li-s'a ciuntat și muculu vieții.

Vorba călugărului: „Morțea'n drumu”.

Zelau, 14 Decemvre 1888.

Iónu Kövary

Nru 14584-1888

PUBLICAȚIUNE

referitoare la incassarea dărei după câni pro 1889.

Conformu statutului dărei după câni, are ca să se incasseze această dare pentru fiecare câne, care se află pe teritoriul orașului Brașov și care a ajuns la vârsta de 6 luni.

Pentru câni de lanț, cari servesc pentru păzirea unui loc închis, și pentru acei câni, cari se folosesc pentru mănarea vitelor se solvesce pentru fiecare bucată 25 cr., pentru fiecare altă câne 2 fl. v. a. Darea are de a se plăti deodată și cel mult până în 28 Februarie 1889, neprimindu-se plăți în rate.

În cazul imposibilității incasării dărei se dispune uciderea cânelui. Pentru ascunderea, respective ocrotirea unui câne de solvirea dărei se pedepsește posesorul cânelui cu o pedepsă de 3 ori atât de mare, câtă conține darea.

De vreme ce mărcile pentru câni, cari se folosesc de prezent, devin cu 28 Februarie 1889 invalabile, se dispune ca cu 1 Februarie 1888 începând să se estradeze de către cassa orașenească de dare pentru anul 1889 nouă mărci pentru câni, solvindu-se darea de 2 fl. respective 25 cr.

Spre scopul conserierii cânilor supuși dărei se provocă toți posesorii de câni, ca să ridice dela oficiul orașenească de dare îndată cele pentru fasonarea dărei pentru câne, așternându-le, după ce s'au provădit cu datele necesarii, cel mult până în 31 Ianuarie 1889 oficiului orașenească de dare; deduce la casti contrarului dela acei posesori de câni, cari au neglijat acestu terminu, se va incassa prin căpitanatul orașenească o pedepsă pentru ordine de câte 50 cr.

Brașov, 22 Decembrie 1888.

Magistratul orașenească.

35 M, 1-1

Calicū celū ce nu abonéză CALICULŪ,

diarū humoristicū și satiricū cu multe ilustrațiuni, anulū alū IX-lea, cu prețulū de 3 fl. seu 7 franci pe anū.

Celū ce abonéză „Caliculū“ ride și pe dōga morții, de sarū cercurile dela bute.

Abonenții, cari ne trimitū întregū abonamentulū de 3 fl. seu 7 franci d'odată, primescū „Calendarulū Calicului pe anulū 1889“ pe deasupra, ca fuiorulū popii, adecă gratis, expeditū franco. Altecum „Calendarulū Calicului“ costă 36 cr. seu 1 francū.

Numērulū primū alū „Calicului“ ilū expedāmū tuturor celorū ce ni-lū cerū, ca numēru de probă, gratis.

A se adresa la Sibiu :

Administrațiunea Calicului.

211,3-2

Avisū d-lorū abonați!

Rugām pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a serie pe cuponulū mandatului postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, să binevoiască a serie adresa lāmurită și să arate și posta ultimă.

Totodată facemū cunoscutū tuturorū D-lorū abonați, că mai avemū din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilorū „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potū adresa la subsemnata Administrațiune în casū de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potū cumpēra în tutungeria I. Gross, în librăria Nicolae Ciurcu și Albrecht & Zillich.

Bursa de Bucuresci.

Cotă oficială dela 16 Decembrie st. v. 1888.

Table with columns for Cump. and vënd. and rows for Renta română 5%, Renta rom. amort. 5%, Renta convert. 6%, Banca naț. a Rom. 500 Lei, Ac. de asig. Dacia-Rom., Aurū contra bilete de bancă, Bancnote austr. contra aurū, Aurū contra argintū seu bilete.

Cursulū pieței Brașovū

din 29 Decembrie st. n. 1888.

Table with columns for Bancnote romānesci, Argintū romānescū, Napoleon-d'ori, Lire turcesci, Imperiali, Galbini, Seris. fonc. „Albina“, Ruble rusesci, Discontulū.

Mersulū trenurilorū

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Iunie 1888.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, B.-Pesta-Arad-Telus, etc.) and rows for stations and train times.

Notă: Numerii încadrați cu linii grōse însemnēză orele de nopțe.